

'เข้าถึงดิจิทัล-ลดภาระพึ่งพิง'
สวัสดิการ 'ผู้สูงอายุ' ในอนาคต
> 11

'เข้าถึงดิจิทัล - ลดภาระพึ่งพิง' สวัสดิการ 'ผู้สูงอายุ' ในอนาคต

บูรณาการบริการผู้สูงอายุภาวะวิกฤติ

ปรับแนวคิดการจัดสวัสดิการใหม่

- เพิ่มสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุใน พสบ.ผู้สูงอายุ , คงแนวคิด Social Safety Net ,
- คงแนวสวัสดิการเชิงคุ้มครอง (Protective Welfare) ,
- เพิ่มแนวคิด สวัสดิการเชิงผลิตภาพ (Productive Welfare)
- สร้างความเข้าใจต่อวิถีชีวิตผู้สูงอายุ ในสังคมปกติใหม่

พัฒนาระบบการจัดการในศูนย์บริการกลางวันสำหรับผู้สูงอายุ

- โดยมีเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการ ปรับฐานคิดของชุมชน ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่
- สู่แนวคิดศูนย์บริการครบวงจร และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

เสริมสร้างทักษะความรู้ทางคอมพิวเตอร์แก่ผู้สูงอายุ

- โดยปรับเนื้อหาในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ
- แสวงหาความร่วมมือในการพัฒนากิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน

พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชน

- โดยมีฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีตัวชี้วัด สุขภาพ เศรษฐฐานะ ที่เป็นจริง
- ปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน อยู่ตลอดเวลา และสร้างระบบการแบ่งปันข้อมูล

กราฟิก กรุงเทพธุรกิจ

ปารีชาติ บุญเอก

qualitylife4444@gmail.com

ผู้สูงอายุได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 หลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็น การดูแลตนเอง (การตัดผม การออกกำลังกาย) การซื้อข้าวของเครื่องใช้จ่ายตลาด การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ รวมไปถึงการเข้ารับบริการทางการแพทย์กรณีเจ็บป่วยและการจ้างงานและประกอบอาชีพ

กรุงเทพธุรกิจ • มีผู้สูงอายุที่ว่างงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.9 เป็นร้อยละ 6.6 ซึ่งกลุ่มที่ตกงานมากที่สุด คาดว่าเป็นกลุ่มรับจ้างทั่วไป/งานไม่ประจำ ซึ่งมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 9.6 เป็น ร้อยละ 6.6 ขณะเดียวกันในประเทศต่างๆ ที่เกิดการระบาดรวมถึงประเทศไทย มีบริบทในการบริหารจัดการระบบสวัสดิการแตกต่างกันทั้งในข้อกำหนดของแต่ละประเทศ รูปแบบสวัสดิการ และลักษณะบริการ ที่จะได้รับจากทางภาครัฐ

เมื่อเร็วๆนี้ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ถอด 10 บทเรียนดูแลผู้สูงอายุในช่วงโควิด-19 จาก 7 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐ อิตาลี แคนาดา ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ รวมถึงศึกษาในไทยเพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ โดยศ.ศศิพัฒน์ ยอดเพชร ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านสังคมศาสตร์ในคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กรรมการมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย นำเสนอไว้ 10 บทเรียน

“ ไทยพบผู้สูงอายุ ที่พึ่งพิงตนเองไม่ได้ ไม่สามารถเข้าถึงบริการ ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล”

ขณะที่ **สิงคโปร์** มุ่งให้ผู้อย่างแข็งแรงและปลอดภัย เกิดข้อแนะนำการปฏิบัติตัวในที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ โดย National university Hospital แนะนำให้ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ควบคุมภาวะโรค การติดต่อกับครอบครัว/เพื่อน คงานอดิเรก รวมถึงการดูแลเท้า รองเท้าที่เหมาะสม จัดบ้านให้ปลอดภัย เพิ่มประสิทธิภาพการรับประทานอาหาร

“บทเรียนที่ 5” กระจายงบประมาณอย่างเร่งด่วนลงสู่ชุมชน ช่วยให้เกิดบริการที่รวดเร็วตรงกับปัญหา **แคนาดา** มีโครงการ New Horizons for Seniors Program (NHSP) ซึ่งเป็นกองทุนผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสร้างการมีส่วนร่วมในระดับชุมชน ช่วยให้เกิดบริการที่รวดเร็วตรงกับปัญหา เตรียมการใช้ชีวิตหลังคลาคล็อกดาว์น

“บทเรียนที่ 6” การทำงานแบบบูรณาการสร้างกระจายบริการอย่างทั่วถึง **ออสเตรเลีย** มีการเชื่อมโยง (เชิงคลินิก) โดย CAHOOTS CONECT ประสานกับองค์กรบรรเทาทุกข์หน่วยงานท้องถิ่น เพื่อดูสิทธิของผู้รับบริการ และร่วมกับบ้านคำต่างๆ ธุรกิจค้าปลีก ธนาคารต่างๆ บริการจัดซื้อสิ่งของ ยา อาหาร สำหรับกลุ่มผู้เปราะบาง 65 ปีขึ้นไป

แคนาดา มีการประสานงาน (เชิงองค์กร) โดยมีการกระจายบริการถึงชุมชน ดำเนินงานโดยองค์กรชุมชนที่

ดังนี้ **“บทเรียนที่ 1”** ระบบสวัสดิการของประเทศที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดระบบดูแลผู้สูงอายุในช่วงวิกฤติโรคระบาดพบว่า มีความแตกต่างกันทั้งใน “ข้อกำหนดของประเทศ” ได้แก่ กฎหมาย พระราชบัญญัติ มาตรการ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติ ฯลฯ “รูปแบบสวัสดิการ” อาทิ Welfare State , East - Asian Welfare State , Work Fare , Social Insurance และ Social Protection และ **“ลักษณะบริการ”** ทั้งถ้วนหน้า และไม่ถ้วนหน้า ซึ่งผู้สูงอายุมีกฎหมายเฉพาะตามสิทธิประกันสังคม รวมถึงลักษณะสงเคราะห์เฉพาะหน้า

“บทเรียนที่ 2” ศูนย์ปิดแต่บริการไม่ปิด การดำเนินงานศูนย์กลางวันสำหรับผู้สูงอายุ ช่วงวิกฤติโรคระบาด **ญี่ปุ่น และ สหรัฐ** แม้สำนักงานจะปิด แต่ยังมีบริการสำคัญ เช่น อาหาร ยารักษาโรค การให้คำปรึกษา ผู้สูงอายุ ให้บริการออนไลน์ 24 ชั่วโมง รวมถึงมีข้อแนะนำในการดูแลผู้สูงอายุแก่ศูนย์ ทั้งบริการ จัดหาอุปกรณ์ป้องกันจากกองทุนต่างๆ

ขณะเดียวกัน สภาผู้สูงอายุแห่งชาติอเมริกา NCOA ออกแนวปฏิบัติแก่ศูนย์ทั้งหลายทั่วประเทศ การจัดสถานที่ วิธีการบุคลากร กิจกรรม เงื่อนไขการเข้าร่วม เช่น

สามารถเข้าร่วมได้ไม่เกิน 10 คน อายุไม่เกิน 70 ปี ไม่มีโรค บางศูนย์เกิดกิจกรรมออนไลน์ ศูนย์เสมือนจริง และสิ่งสำคัญคือ ทุกศูนย์จะเตรียมผู้สูงอายุให้เข้าถึงระบบดิจิทัล เปิดคลินิกดิจิทัล สอนการใช้งาน จัดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้สูงอายุเข้าถึงได้

“บทเรียนที่ 3” การเตรียมการเชิงรุกช่วยให้บริการที่มีประสิทธิภาพสูง **สหรัฐ** จัดทำทะเบียนผู้สูงอายุทุกคนที่เป็นสมาชิก บางศูนย์มีมากถึง 1,700 คน มีการสำรวจความสามารถในการสื่อสารของสูงอายุ ความต้องการ ภาวะเจ็บป่วย มีอุปกรณ์ดิจิทัลเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตจตุรับอาหารในชุมชนเอาไปส่งกรณีที่ไม่สามารถออกจากบ้าน

“บทเรียนที่ 4” การให้ข้อมูลที่เน้นการพึ่งตนเอง ช่วยให้ผู้สูงอายุดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น **ออสเตรเลีย** มุ่งให้ผู้สูงอายุดูแลตัวเองได้ที่บ้าน จัดทำคู่มือบริการสำหรับผู้สูงอายุทั้งรูปเล่ม หรือคอมพิวเตอร์ เว็บไซต์กรมพัฒนาชุมชน ครอบคลุมบริการสายด่วนโควิด ข้อมูลบริการผู้สูงอายุที่มีความยากลำบากทางการเงิน มีข้อมูลสำหรับชาวอะบอริจิน คลื่นวิทยุ 63 ภาษา มีข้อมูลบริการให้ความช่วยเหลือกลุ่ม LGBTIQ

หลากหลาย ขณะที่ **สหรัฐ** มีองค์กรที่ทำหน้าที่ส่งอาหาร คือ Feeding America, Food Bank, Meal on Wheels โครงการอาหารในสหรัฐ มีการกระจายบริการเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 57.1 ล้านคน ในช่วงโควิด-19 จาก 40 ล้านคนก่อนหน้านี้ ผู้สูงอายุที่แข็งแรงให้มารับเอง หากร่างกายไม่แข็งแรงจะมีคนไปส่งถึงบ้าน

“บทเรียนที่ 7” การเสริมสร้างทักษะ

เทคโนโลยี ดิจิทัล ช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการได้โดยง่าย การเพิ่มทักษะ ในการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลจึงมีความจำเป็น โดย **สิงคโปร์** มีการพัฒนาความรู้ทักษะการใช้งาน ดิจิทัล แก่ผู้สูงอายุ สร้างหลักสูตร ปรับเนื้อหา การสอนใหม่ โดยพัฒนารายการโทรทัศน์ “เรียนรู้อะไรด้วยกัน” (Learning Together with me) สอนการใช้โปรแกรมต่างๆ มีคอร์สพัฒนาทักษะดิจิทัล เปิดคลินิกดิจิทัลออนไลน์ ให้คำปรึกษา มีทั้งภาษาอังกฤษ มาเลย์ แมนดาริน และ ทามิล **ออสเตรเลีย** ให้ยืมแท็บเล็ต และ อุปกรณ์อื่นๆ สร้างแพลตฟอร์มสำหรับกลุ่มเป้าหมายหลากหลาย ขณะที่ **สหรัฐ** มีการแบ่งปันดิจิทัล (Digital Divide) เข้าถึงอินเทอร์เน็ต มีอุปกรณ์ เพิ่มทักษะ เพิ่มรายการสำหรับผู้มีรายได้น้อย และจัดหาให้แก่มิรายได้น้อย

“บทเรียนที่ 8” **ภาวะการณ้ตายและมาตรการปิดเมือง สร้างปัญหาสุขภาพจิต แก่ผู้สูงอายุ สำหรับ อิตาลี** สภาท้องถิ่นได้จัดบริการ สายด่วน Hotline มีอาสาสมัครที่เป็นเยาวชนทำหน้าที่ส่งยารักษาโรค เครื่องอุปโภคบริโภค หนุ่มสาวในอพาร์ทเมนต์รับผิดชอบผู้สูงอายุในอาคารที่อาศัย

อยู่ร่วมกัน มีการนำภาพยนตร์เก่าๆ มาลงออนไลน์ให้ผู้สูงอายุดูฟรี

ขณะที่ **จีน** จัดให้มีบริการด้านสุขภาพจิต โดยอบรมนักจิตวิทยา และผู้ปฏิบัติงานจัดทำแผนปฏิบัติการบริการสุขภาพจิต จัดทำคู่มือสุขภาพจิตแห่งชาติ เพิ่มบริการออนไลน์และสายด่วน พร้อมออกข้อเสนอแนะในการดูแลสุขภาพจิตผู้สูงอายุสำหรับผู้ดูแลอีกด้วย

บทเรียนที่ 9 วิฤติด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Crises) ที่เกิดการบริการ อิตาลี เมื่ออายุ 80 ปีขึ้นไป ยังไม่ต้องรักษา ต้องรอให้เตียงว่าง ญี่ปุ่น พบว่าบางเคสต้องรอเตียงเป็นเวลานาน ขณะที่ ประเทศไทย พบ ผู้สูงอายุที่พึ่งพิงตนเองไม่ได้ ไม่สามารถเข้าถึงบริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

บทเรียนที่ 10 การจัดการของประเทศไทย มีการจัดการในรูปแบบให้ความช่วยเหลือ/สงเคราะห์ ศูนย์หรือชมรมส่วนใหญ่หยุดกิจกรรมชั่วคราว การให้ข้อมูลแก่ผู้สูงอายุเน้นประเด็นด้านสุขภาพ ขาดองค์กรกลางทำหน้าที่จัดการบริการสังคม สำหรับผู้สูงอายุ และ ขาดข้อมูลผู้สูงอายุ ที่เป็นปัจเจกเชิงลึก

พม.เตรียมพร้อมรับสังคมสูงวัย

กรุงเทพธุรกิจ ● ที่ผ่านมามีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีมาตรการเยียวยาช่วยเหลือผู้สูงอายุ อันได้แก่ บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก 3,000 บาท เงินช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 3,000 บาท จัดที่รองรับผู้สูงอายุที่ตกงาน การพักชำระหนี้ผู้สูงอายุ กว่า 4 หมื่นราย จ่ายเงินเยียวยาผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 3.9 ล้านคน

มีสถานดูแลผู้สูงอายุต้นแบบบ้านบางแค สร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ขับเคลื่อนนวัตกรรมและเทคโนโลยีร่วมกับ สำนักงานวิจัยแห่งชาติ เพื่อให้นักวิชาการและผู้สูงอายุ ได้รับบริการด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่ทันสมัย โดยเฉพาะการใช้ชีวิตแบบปกติใหม่ (New Normal) ดูแลผู้สูงอายุออนไลน์ สอนอาชีพออนไลน์ผ่านยูทูบ 10 อาชีพ และโรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศออนไลน์ รวมถึงอบรมเยาวชน เพื่อเป็นอาสาสมัครไปเยี่ยมผู้สูงอายุตามบ้าน

การเตรียมความพร้อม ควรปลูกฝังเรื่องการออมตั้งแต่วัยเด็ก ส่งเสริมและพัฒนา

ศักยภาพผู้สูงอายุ โดยปัจจุบัน มีโรงเรียนผู้สูงอายุกว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศ มีระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุและขับเคลื่อนมาตรการระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งครอบคลุมทั้งการสร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการ การทำงานสร้างรายได้ ระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยปรับสภาพแวดล้อมชุมชนให้ปลอดภัย การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมพร้อมทุกมิติ และธนาคารเวลา